

HOMOSEKSUALITEIT EN KERK; KERK EN
HOMOSEKSUALITEIT HOMOSEKSUALITEIT
EN KERK; KERK EN HOMOSEKSUALITEIT
HOMOSEKSUALITEIT EN KERK; KERK EN
HOMOSEKSUALITEIT HOMOSEKSUALITEIT
EN KERK; KERK EN HOMOSEKSUALITEIT
HOMOSEKSUALITEIT EN KERK; KERK EN
HOMOSEKSUALITEIT HOMOSEKSUALITEIT
EN KERK; **KERK EN HOMOSEKSUALITEIT**
HOMOSEKSUALITEIT EN KERK; KERK EN
HOMOSEKSUALITEIT HOMOSEKSUALITEIT
EN KERK; KERK EN HOMOSEKSUALITEIT
HOMOSEKSUALITEIT EN KERK; KERK EN
HOMOSEKSUALITEIT HOMOSEKSUALITEIT
EN KERK; KERK EN HOMOSEKSUALITEIT
HOMOSEKSUALITEIT EN KERK; KERK EN
HOMOSEKSUALITEIT HOMOSEKSUALITEIT
EN KERK; KERK EN HOMOSEKSUALITEIT
HOMOSEKSUALITEIT EN KERK; KERK EN
HOMOSEKSUALITEIT HOMOSEKSUALITEIT
EN KERK; KERK EN HOMOSEKSUALITEIT

Inhoudsopgave

1. Kerkelijk Nederland	6
1.1 Stand van zaken kerkelijk Nederland	
2. Verhalen van gelovige homoseksuelen, lesbiennes en biseksuelen	10
2.1 Gelovig en homo? Een theologische zelfreflectie <i>Het persoonlijke verhaal van Adriaan van Klinken</i>	
2.2 We voelen ons steeds gelijk ten opzichte van andere kerkgangers <i>Het persoonlijke verhaal van Ems van Ewijk en Jenny Marskamp</i>	17
2.3 Uit het leven van ... <i>Het persoonlijke verhaal van Manuel Don</i>	19
2.4 Ik ben gebleven <i>Het persoonlijke verhaal van Johan</i>	22
2.5 Een andere kerk, één geloof <i>Het persoonlijke verhaal van Erica Bos</i>	27
2.6 Ik en de kerk?! <i>Het persoonlijke verhaal van Anneke</i>	29
3. In de praktijk	31
3.1 Meer informatie over homoseksualiteit en geloof	

Voorwoord

We zijn blij dat dit boekje bij u terechtgekomen is en hopen dat u het met interesse en plezier leest.

Het is een boekje met informatie over homoseksualiteit en geloven: de persoonlijke verhalen van homoseksuelen en hun geloof, maar ook het verhaal van kerken en hun homoseksuele gelovigen.

Dit boekje is met plezier gemaakt door een werkgroep van het CHJC, in de aanloop naar het 25-jarig jubileum van de vereniging in 2008. In het CHJC zijn mensen van alle leeftijden verbonden die homoseksueel, lesbisch of biseksueel zijn en zich betrokken voelen bij geloof, kerk of christelijke levensbeschouwing. De spreiding van onze leden over het 'geloofslandschap' is groot: we hebben leden van katholieke en protestantse kofaf, leden uit de sociaal-christelijke hoek en uit de diverse evangelische stromingen. Sommigen zijn zelf actief in een kerk, anderen interesseren zich in meer algemene zin voor geloof of religie. Deze verscheidenheid hopen wij u te tonen in de verschillende verhalen.

Het CHJC, de Vereniging van Christelijke Homo's, Lesbiennes en Biseksuelen, heeft als doel mensen met een christelijke levensovertuiging die homoseksueel of biseksueel zijn samen te brengen en daarnaast de integratie van homoseksuelen en biseksuelen binnen kerk en samenleving te bevorderen (statuten CHJC, art. 2) De doelstelling van het CHJC is nader uitgewerkt in zeven kernwaarden, ook wel "de zeven V's van het CHJC" genoemd.

Vriendschap: Het CHJC wil ontmoeting en vriendschap bevorderen van mensen die christelijk en homo, lesbisch of biseksueel zijn.

Verdieping: Het CHJC stimuleert de persoonlijke ontwikkeling van haar leden in maatschappelijk en religieus opzicht.

Volwaardigheid: Het CHJC bevordert de volwaardige deelname van homo's, lesbiennes en biseksuelen in kerk en samenleving.

Verantwoordelijkheid: Het CHJC stimuleert de leden verantwoordelijk te zijn voor elkaar en de vereniging.

Vertegenwoordiging: Het CHJC wil waar nodig een stem zijn van christelijke homo's, lesbiennes en biseksuelen in Nederland.

Verscheidenheid: Het CHJC wil een vereniging zijn met een grote diversiteit aan leden.

Vrolijkheid: Het CHJC wil een vereniging zijn waar gezelligheid en vrolijkheid voorop staan, en waar enthousiasme gewaardeerd wordt.

Er zijn landelijke en regionale activiteiten met name gericht op ontmoeting en gezelligheid. Ook zijn er onder andere activiteiten voor jongeren onder de dertig, meer bezinnende activiteiten en gespreksgroepen.

De belangenbehartiging vindt plaats door het zichtbaar zijn op evenementen als Xnoizz Flevofestival, roze zaterdag en deze brochure, naast het minder direct zichtbare meedenken in koepelorganisaties.

Mocht u na het lezen van dit boekje nog vragen hebben, bezoek dan ook eens onze website www.chjc.nl met een actief forum, veel achtergrondinformatie en natuurlijk een lijst van onze activiteiten. Ook kunt u contact met ons opnemen via telefoonnummer 06 53234516. Op de website vindt u tevens de verschillende e-mailadressen.

1. Kerkelijk Nederland

In dit hoofdstuk geven we aan hoe de verschillende christelijke kerkgenootschappen in Nederland omgaan met homoseksualiteit.

1.1 Stand van zaken kerkelijk Nederland

CHJC-leden zijn lid van verschillende kerken, katholiek of protestants. Soms is hun 'anders zijn' geen enkel probleem, maar ook komt het voor dat hun levenswijze op gespannen voet staat met de leer van hun kerk. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag in welke mate mensen met een homo- of biseksuele levenswijze volwaardig kunnen deelnemen aan het kerkelijk leven. We kijken bijvoorbeeld of ze lid kunnen zijn/ blijven, of ze deel mogen nemen aan het avondmaal/de eucharistie, of ze een ambt kunnen vervullen en of ze een kerkelijke zegen over hun relatie/huwelijk kunnen ontvangen. Daarbij lopen we verschillende kerkgenootschappen langs.

De Rooms-Katholieke Kerk

De officiële leer van deze kerk is duidelijk. Seksualiteit, huwelijk en voortplanting zijn drie dingen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het huwelijk is een relatie tussen een man en een vrouw. Seks is iets voor binnen het huwelijk en dient gericht te zijn op het krijgen van kinderen. Omdat seksualiteit tussen mensen van hetzelfde geslacht niet gericht is op voortplanting, wijst de Rooms-Katholieke Kerk dit af. Een homopaar kan niet kerkelijk trouwen, en homo's dienen kuisheid te betrachten.

In de praktijk zijn sommige parochies en priesters flexibeler dan je op grond van de kerkelijke leer zou verwachten. Soms worden homorelaties door een pastor wel gezegend (wat niet gelijk staat aan trouwen). Van het weigeren van homo's tot de eucharistie is in de praktijk geen sprake.

Oud-Katholieke Kerk

Deze kerk lijkt veel op de Rooms-Katholieke Kerk in rituelen en geloofsbeleving, maar is veel progressiever als het gaat om bijvoorbeeld de plaats van vrouwen en homo's in de kerk. Zij kunnen bijvoorbeeld gewoon priester zijn. De Oud-Katholieke Kerk besloot in 2006 dat levensverbintenissen tussen mensen van hetzelfde geslacht kerkelijk gezegend mogen worden.

Deze kerk is een open gemeenschap; Rooms-Katholieke homo's voelen zich soms meer thuis bij de Oud-Katholieke Kerk.

De Protestantse Kerk in Nederland (PKN)

De PKN is in 2004 ontstaan uit een fusie van de Nederlands Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden.

Het hangt van de geloofsbeleving van de plaatselijke kerk af of je als homo- of biseksueel volwaardig kan meedoen aan het kerkelijk leven. Tussen de PKN-gemeenten zijn er grote verschillen ten aanzien van bijvoorbeeld de kerkdienst en de plaats van de vrouw in de kerk. Elke gemeente heeft veel ruimte om binnen het PKN-kader een eigen koers te varen. Omdat een kerkdienst een openbare bijeenkomst is, mag niemand er geweigerd worden, tenzij hij of zij de orde verstoort. Ook het lidmaatschap mag niet geweigerd worden op grond van de seksuele geaardheid.

Voor de openstelling van het ambt van ouderling of diaken en de deelname aan het avondmaal kunnen door de plaatselijke kerkenraad eigen voorwaarden worden gesteld. Voor beide zaken geldt dat ze in de kerkorde, de kerkelijke 'grondwet', niet gekoppeld zijn aan geslacht

of seksuele geaardheid. De kerkorde bevat een paragraaf over het opzicht, een soort kerkelijk tuchtrecht. Dit gaat erover dat mensen in de kerk naar elkaar moeten omzien, óók in de zin dat iemand anders zich wellicht niet volgens de regels gedraagt. De tekst geeft geen enkele aanleiding om dit te betrekken op homoseksualiteit, maar een plaatselijke kerkenraad kan dit wel doen. Hierdoor kun je binnen de PKN als homo, zeker als je een partner hebt, in sommige gemeenten geen ambtsdrager worden en mag je niet deelnemen aan het avondmaal.

Ten aanzien van de zegening van homorelaties is er na een lange en heftige discussie een compromis bereikt. Hierdoor is er ruimte voor het zegenen van homorelaties, een subtiel verschil blijft dat inzegenen voorbehouden blijft aan een huwelijk tussen man en vrouw.

In de kerkorde en de bijbehorende ordinanties staat eerst een artikel over het huwelijk van een man en een vrouw (Ord. 5, art 3). Dit wordt gevolgd door een artikel waarin staat dat een kerkenraad, na beraad in de gemeente, kan besluiten dat ook andere levensverbintenissen van twee personen als een verbond van liefde en trouw voor Gods aangezicht kunnen worden gezegend (Ord. 5, art. 4).

Binnen de drie kerken die samen de PKN vormen, zijn er gemeenten die al jarenlang homorelaties zegenen. De Evangelisch Lutherse Kerk was de eerste die dit in 1995 officieel goedkeurde, nog voor het samengaan in de PKN. Als gevolg van het hierboven genoemde artikel wordt in veel gemeenten gesproken over en soms besloten tot het zegenen van andere relaties dan het huwelijk van man en vrouw.

Remonstrantse Broederschap

In 1989 maakten de remonstranten als eerste kerkgenootschap in Nederland ruimte voor de kerkelijke inzegening van homorelaties.

Orthodoxe Protestantse kerkgenootschappen

Onder deze groep vallen vele kerkgenootschappen met ‘gereformeerd’ in de naam, zoals de Christelijke Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt, de Nederlands Gereformeerde Kerken, en de Gereformeerde Gemeenten. Hoewel er onderling veel verschillen zijn, hebben al deze kerken een orthodoxe theologie en een conservatieve achtergrond. In deze kerken kunnen mensen die openlijk homoseksueel zijn geen ambtsdrager (diaken, ouderling, predikant) zijn, en hun relatie/huwelijk kan niet kerkelijk gezegend worden. De laatste jaren is er in een aantal van deze kerken wel discussie over homoseksualiteit, en zijn er predikanten die pleiten voor “een pastorale omgang” met homo’s, wat vaak betekent dat homoseksualiteit min of meer wordt gedoogd. Van officiële kerkelijke goedkeuring, laat staan zegening, van homorelaties is in deze kerken nog geen sprake.

Evangelische gemeenten

Deze gemeenten zijn geen onderdeel van een kerkgenootschap met een landelijke structuur, dus bepalen zelf hun koers. De situatie kan per gemeente verschillen, maar in het algemeen is er in deze kerken weinig tot geen ruimte voor homoseksuelen die open en eerlijk voor hun geaardheid uitkomen en/of een relatie hebben. Van homo’s wordt vaak verwacht dat zij strijden tegen hun geaardheid, en soms wordt er zelfs gebeden voor ‘genezing’ van homo’s.

2. Verhalen van gelovige homoseksuelen, lesbiennes en biseksuelen

En dan de praktijk. Hoe ziet die eruit? Voelen mensen die hun leven willen delen met iemand van hetzelfde geslacht of daarover twijfelen zich thuis in christelijk Nederland? En hoe geven zij hier vorm aan? We hebben een aantal mensen bereid gevonden hun persoonlijke verhaal te doen.

2.1 Gelovig en homo? Een theologische zelfreflectie

Adriaan van Klinken

Gelovig zijn én homo – dat is soms al een hele toer, zeker als je van orthodoxe huize komt. De persoonlijke verhalen in dit boekje getuigen daarvan. Maar als je dan ook nog eens theologie gaat studeren, wordt het helemaal lastig. De combinatie van gelovig én homo zijn wil je dan namelijk ook nog eens theologisch kunnen verantwoorden. Tenminste, die behoefte heb ik sterk gehad in de tijd dat ik bezig was met mijn eigen coming-out. Het was een lastige zoektocht: hoe kon ik recht doen aan én mijn gevoelens en verlangens, én mijn geloven én mijn theologiseren? In dit artikel wil ik terugkijken op die periode: wat is er gebeurd met mijn geloof, met mijn denken over God, over de Bijbel, over de kerk en over mensen, waardoor ik ben gekomen tot waar en tot wie ik nu ben?

De zoektocht die ik hier beschrijf, betreft de periode van ongeveer 2000 tot en met 2003. In het begin van die periode kwam ik nog vrijwel

elk weekend op het Zuid-Hollandse eiland van mijn jeugd en bezocht daar op zondag de kerkdiensten van de hervormde dorpsgemeente, die hoorde tot de orthodoxe Gereformeerde Bond. In die tijd speelde er binnen de toenmalige Samen-op-Weg kerken¹ een hevige discussie over de zegening van homo-relaties. Terwijl ik diep van binnen mijn gevoelens en verlangens ontdekte en die langzaam maar zeker ging erkennen, was homoseksualiteit onderwerp van een heftig kerkpolitiek debat. Wat ik me vooral herinner – en wat me toen veel zeer deed – was dat er vrijwel elke kerkdienst, in de preek of het gebed, aandacht werd besteed aan “deze gruwel in Gods ogen, die de kerk wilde gaan zegenen”, zonder dat ik enige openheid bemerkte om mijn vragen en twijfels te delen. Enige pastorale sensitiviteit, een inlevingsvermogen in de vragen van gelovige homo’s, het bewustzijn dat die zich ook in de eigen gemeente zouden kunnen bevinden – van dat alles heb ik in die tijd niets gemerkt. Eén ding heb ik daarvan geleerd: zo moet het dus niet. Het was in die tijd dat ik heel sterk het gevoel ontwikkelde: hoe je er ook over denkt, besef in elk geval dat het gaat om medemensen, medegelovigen. Wanneer dat besef meer aanwezig zou zijn, zouden veel discussies over homoseksualiteit in kerken wereldwijd heel anders gevoerd worden.

Cruciaal in het proces naar de acceptatie van mijn homoseksualiteit was mijn bezinning op de Bijbel: wat is dat nu eigenlijk voor een boek, hoe moet je het lezen en op welke manier wil het toegepast worden vandaag de dag? Vanuit de orthodoxe visie waarmee ik opgegroeide was de Bijbel van kافت tot kافت het Woord van God, geïnspireerd door de heilige Geest, en moest het letterlijk geïnterpreteerd en toegepast worden. Bij dat laatste begon mijn aarzeling: waarom werd dan de ene Bijbeltekst – bijv. Leviticus 18:22, over homoseksualiteit – wel letterlijk toegepast, terwijl een andere Bijbeltekst – bijv. Leviticus 18:19, een verbod op seks tijdens de menstruatie – als ‘tijdgebonden’ aan de kant werd geschoven? Dat leek mij van willekeur getuigen. Al snel ontdekte

¹ Dat waren de Nederlandse Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden. Deze drie kerken zijn in 2004 samengegaan in de Protestantse Kerk in Nederland.

**Gelovig zijn
en homo –
dat is soms
een hele
toer**

ik dat je de Bijbelteksten die zouden gaan over homoseksualiteit ook niet uit hun sociale, historische en culturele context kunt halen. Zo moet het verbod op homoseksuele omgang tussen twee mannen uit Leviticus 19:22 waarschijnlijk gelezen worden tegen de achtergrond van tempelprostitutie onder de volken van het oude Oosten. Dát mag onder Israël niet voorkomen. Leviticus bespreekt homoseksueel contact in een adem met zaken als bestialiteit (seks met dieren), kinderoffers en incest. Dat wijst erop dat het om een heel andere vorm van homoseksualiteit gaat dan welke wij nu kennen, van twee mensen van hetzelfde geslacht die in liefde en trouw met elkaar het leven delen. Dergelijke relaties kwamen in de tijd van de Bijbel niet voor. Dan is het dus problematisch om die Bijbelteksten uit hun verband te halen en te gebruiken om zulke relaties te verbieden.

Je kunt Bijbelteksten niet los lezen, leerde ik: niet los van hun historische context, en niet los van een groter, omvattender uitlegkader. We spraken hierover op een gespreksgroep over geloof en homoseksualiteit onder leiding van ds. Anna Wies Rypkema (toen studentenpredikant in Utrecht, en helaas te vroeg – in 2005 – overleden). Zij leerde mij zien, dat Gods Woord bevrijdend is bedoeld. Israël ontving de Tien Woorden nadat het bevrijd was uit de slavernij van Egypte, en het was Gods richtlijn voor het leven in het land van belofte en vrijheid. Datzelfde geldt voor de Bijbel als geheel: als Bevrijder wil God dat zijn mensen in vrijheid leven en tot hun recht komen voor zijn aangezicht. Ook in het optreden van Jezus en in zijn omgang met mensen wordt dat duidelijk. Elke uitleg van Gods Woord die mensen weer opnieuw een juk oplegt, benauwt en vastbindt, kan daarom niet naar Gods bedoeling zijn. Voor mij was dit werkelijk een bevrijdend evangelie. Het gaf me lucht om op te ademen, ruimte om tot mezelf te komen en mijn gevoelens en verlangens te accepteren. Ik weet nog goed dat ik voor het eerst echt verliefd werd. Het was aan het einde van de periode van mijn zoektocht. Een heel aantal jaar had ik tegen mijn gevoelens gevochten, wist niet wat ik ermee moest en voelde me schuldig. Maar langzaam maar zeker was er ruimte gekomen om ze te accepteren in plaats van weg te drukken. Ineens kwamen ze

dan ook naar buiten in alle hevigheid. Ik herinner me vooral het gevoel van verwondering: dit voelt goed, dit is mooi, wat zou hier verkeerd aan moeten zijn, wat zou God hier tegen hebben? Het was toen voor het eerst dat ik Genesis 1 las en het refrein van die tekst op mezelf durfde te betrekken: God zag alles wat hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed. Nu ik een aantal jaren samen ben met mijn vriend, heeft dat idee zich alleen maar versterkt. Als het de roeping van de kerk is om de wereld als schepping te zien, dat wil zeggen: om het goede in de wereld te erkennen en daar Gods hand in de herkennen – dan mag de kerk niet blind zijn voor het pure en het goede dat te vinden is in de liefde tussen mensen, hetero- of homoseksueel. Waar mensen zich in liefde aan elkaar geven en in hun verscheidenheid een eenheid vormen, daar weerspiegelen zij het beeld van God (Gen. 1:27).

Een andere belangrijke *eye opener* lag in mijn herontdekking van de persoon van Jezus en de gemeenschap die hij stichtte. Volgens het Evangelie was Jezus het beeld van God bij uitstek, en gaf hij tijdens zijn leven op een heel bijzondere manier gestalte aan het Koninkrijk van God. In de evangeliën wordt telkens verteld over Jezus' omgang met mensen. Juist die mensen die door de gelovigen van zijn tijd als zondaars en als zonderling werden gezien, benadert Jezus als medemensen, als gelijkwaardig en volwaardig. Het Koninkrijk is voor Jezus een inclusieve gemeenschap. Iedereen is welkom, en iedereen is gelijk: mannen en vrouwen, volwassenen en kinderen, Joden en Samaritanen, Farizeeën en tollenaars. In de nabijheid van Jezus worden al die menselijke verschillen opgeheven, en ontdek je elkaar als medemens. Vanuit die gedachte ging ik me realiseren dat er ook voor homo's wel plaats moet zijn in de kring rondom Jezus, in het Rijk van God.

Geheel in de geest van Jezus staat er in de brief aan de Galaten: "Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen, want u bent allen één in Jezus Christus." (Gal. 3:28). Deze tekst is een oproep aan de kerk om, net als Jezus, een inclusieve gemeenschap te stichten waarin mensen bevrijdt worden uit de hokjes en vakjes. De

afgelopen eeuwen blijkt telkens weer dat de kerk daar niet in slaagt. Neem bijvoorbeeld vrouwen, mensen met een gekleurde huid, of homoseksuelen: telkens weer werden en worden deze groepen door de kerk apart gezet, als niet volwaardig gezien, of zelfs buitengesloten. Tijdens mijn studie theologie, en zeker tijdens de predikantsopleiding, werd ik daar zelf een enkele keer mee geconfronteerd. Het pijnlijkste moment was toen enkele medestudenten – in de toekomst wellicht collega-predikanten – niet het Avondmaal wilden meevieren vanwege mijn aanwezigheid. Een dergelijk moment is een falen in Kerk zijn, in werkelijk één lichaam van Christus zijn waar niet het ene deel over het andere heerst, maar waar alle delen gelijk zijn én nodig zijn (zie 1 Korinthe 12:12 e.v.). Juist in de verscheidenheid van haar leden – man en vrouw, blank en zwart, arm en rijk, hetero en homo, enzovoort – weerspiegelt de Kerk de veelkleurigheid van Gods schepping en de veelzijdigheid van Christus.

In de loop der jaren heb ik ontdekt dat God een bevrijdende God is die zegenend aanwezig wil zijn daar waar mensen in liefde samenwonen (Ps. 33). De kerk is geroepen daarom een bevrijdende gemeenschap te zijn, waar iedereen met haar/zijn eigenaardigheid niet wordt buitengesloten maar juist wordt binnengenodigd, om zo een gemeenschap te vormen in Jezus' naam. Ik ben dankbaar dat er binnen de Protestantse Kerk in Nederland volop gemeenten zijn waar een dergelijke gemeenschap gevormd wordt. Tegelijk doet het mij pijn dat dit allerminst vanzelfsprekend is in veel kerken en gemeenten, ook binnen de PKN. Er zijn veel homo's die hierdoor zijn afgehaakt, die hun geloof niet langer beleven binnen en met een christelijke gemeente. In veel gevallen is dat begrijpelijk, maar het is volgens mij zowel voor hen als voor de kerk een gemis. Ik droom van een kerk waar iedereen bij mag horen en bij mag dragen, en waar mensen in hun verscheidenheid zich oefenen in samenleven, in liefde voor elkaar en in dienst aan de wereld. Sterker nog, ik denk dat God droomt van zo'n Kerk!

**Het was een prachtige dienst,
onze dienst,
en hoewel we wisten
dat God ook
zonder deze viering
onze relatie
wel had gezegend,
was het toch
een goddelijke kroon
op ons leven samen**

2.2 We voelen ons steeds gelijk ten opzichte van andere kerkgangers

Ems van Ewijk en Jenny Marskamp

In 1998 lieten wij ons als partners registreren; we waren het eerste niet-heterostel in Raalte dat van deze mogelijkheid gebruik maakte. Een paar jaar daarvoor waren wij in Raalte komen wonen. In de eerste plaats vanwege een huis dat ons aanstond, maar ook zeker vanwege de tolerante gereformeerd synodale gemeente met een homopredikant, Harmen Uco de Vries.

We wilden een dag zonder toeters en bellen, maar omdat we getuigen moesten hebben, werd het een dag met 4 vriendinnen. 's Ochtends naar het gemeentehuis en 's middags in de huifkar. Het was erg gezellig.

Na deze dag zochten wij contact met onze toenmalige predikante, Willemien Lammers. Wij vertelden dat wij graag onze relatie wilden laten zegenen in de kerk waar wij ons thuis voelden. Zij was enthousiast. Omdat we toen in blijde verwachting waren van onze oudste dochter, wilden we graag dat de feestelijke dienst een paar maanden voor de bevalling zou plaatsvinden. Binnen de kerkenraad werd er net gesproken over het zegenen van homorelaties en men moest nog een aantal stadia doorlopen. Bovendien moest de gemeente nog gehoord en geïnformeerd worden.

Binnen de kerkenraad was het merendeel voorstander en de enkeling die er moeite mee had, vertelde geen bezwaar te zullen maken. De gemeente werd alleen geïnformeerd en dankzij de inzet van de dominee konden wij onze dienst gaan voorbereiden. We hebben met z'n tweeën alle liederen en teksten uitgezocht en de liturgie gemaakt, en samen met de predikant en de dirigent van het koor waar Jenny al jarenlang in zong, hebben we de dienst doorgesproken.

Omdat we rekening wilden houden met gevoelens van gemeenteleden, maar de viering toch graag op een zondag wilden houden, hebben we gekozen voor de zondagmiddag. Familie, vrienden en de gemeenteleden

werden uitgenodigd en op 10 april 1999 vierden wij onze liefde voor elkaar. Iedereen was er, behalve het merendeel van de familie van Jenny, maar dat wisten we. De stap die wij op dat moment maakten, was te groot voor hen. Veel gemeenteleden waren er ook en dat hebben we zeer gewaardeerd.

Het was een prachtige dienst, onze dienst, en hoewel we wisten dat God ook zonder deze viering onze relatie wel had gezegend, was het toch een goddelijke kroon op ons leven samen.

Marijn werd een paar maanden na deze feestelijke dienst geboren en zij werd gedoopt in nog zo'n bijzondere viering. Bram ruim een jaar daarna en in 2004, toen we intussen een PKN-gemeente waren geworden, werd Merel gedoopt, in een ander gebouw, maar in een net zo warme omgeving als toen we onze relatie lieten zegenen. Tijdens de doopdiensten was Jenny's familie er wel bij. De kinderen hebben de acceptatie groter gemaakt.

We hebben het heel goed met elkaar. We zijn geen trouwe kerkgangers, maar we voelen ons nog steeds gelijk ten opzichte van de andere kerkgangers, als we het mooie, oude kerkgebouw binnengaan!

2.3 Uit het leven van...

Manuel Don

(uitgesproken tijdens de Oecumenische Viering, thema: “Niet te geloven!”, op Roze Zaterdag 2007 te Bergen op Zoom)

Hier sta ik dan: als voormalig kloosterling, als homo èn als gelovig mens!

Ik verlang naar een liefdevolle Kerk: is dat een utopische wens?
Kan ik mijn Roomse Kerk liefhebben, als zij in mij een zonde blijft zien die niet bestaat?

Is het niet juist Jezus, die dat blindstaren in Gods Naam bij Farizeeërs zo haat?

Toen ik mijn geliefde kloosterleven op ging geven,
niet vanwege mijn homo-zijn, maar omwille van het celibataire leven,
wilde ik graag in mijn Kerk blijven dienen, als het even kon: betaald.
Met eerlijkheid is dat nobele streven, triestig genoeg, achterhaald!

Toen ik mij meldde bij het Bisdom Rotterdam
en na een eerlijke en open brief op gesprek bij Personeelszaken kwam,
was het antwoord klip en klaar:

Alleen als ik leefde zoals de Kerk dat vraagt, was het geen bezwaar.
En wat, zo stelde ik, als ik hen niet door mijn achtergrond had laten verrassen?

Het antwoord: Groot probleem, maar daar was dan wel een mouw aan te passen...!

Niet te geloven.....!

Overtuigd door mijn geestelijke bagage
èn de bijna tastbare Zegen Gods over mijn levensstaat
bleef ik niet steken in blinde kerkhaat.

Ooit heeft mijn vroegere Vader Abt mij ingeprent:
“Broeder, besef terdege, als de Kerk tégen je zal werken:
God staat bóven alle Kerken!!”

**Overtuigd van
mijn geestelijke bagage
en mijn bijna
tastbare Zegen Gods
over mijn levensstaat,**

**bleef ik niet steken
in blinde kerkhaat**

En óók de Bijbel spreekt mijn levenswijze niet tegen,
want over liefde tussen twee mannen wordt ‘stilzwijgend’ gezwegen.

Mijn lieve vader kon, na moeders vrij plotselinge overlijden,
ook de zorgen om mijn weloverwogen vertrek uit het klooster niet
vermijden.

Samen deelden wij de band van het geloof
en toch was er daar tussen ons een kloof.

Toen groeide in mij het besef, dat ik daar niet te zwaar aan moest tillen:
mijn vader is méér dan hetgeen waarin wij verschillen!

Van hem en ma kreeg ik het leven;
toen mijn vriend en ik besloten samen verder te gaan
heeft hij aan mij, aan ons opnieuw léven gegeven
met een ring, gesmeed van het kostbaarste dat hij had: hun
trouwringen.

Niet te geloven, dat jij, Pa, nu hier, samen met ons allemaal, wilt
meevieren en meezingen!

Zo is óók mijn Kerk: een gevarieerde taartdoos met allerlei lekkernijen.
Dat ik niet met mijn lieve vriend zou mogen vrijen
of welk-regeltje-dan-ook letterlijk zou moeten nemen:
ach, voor mij is mijn Kerk méér dan die seksuele en andere problemen.

Na mijn tien rijke kloosterjaren, in mijn Den Haag-tijd,
kon ik in mijn toenmalige parochie uitstekend mij ei kwijt.
Als koorlid, acoliet en lector zo nu en dan
kreeg ik ook daar een ondersteunende kerkelijke achterban.
Van de parochiële saamhorigheid aldaar een treffende illustratie:
een ouder homostel kreeg, na 25 jaar kosterschap, na de preek een
staande ovatie!
Niet te geloven!

Zijn dit allemaal misschien de redenen, dat ik, ondanks alles, in mijn Kerk iets van liefde zie?

Is dat de reden dat ik Rooms blijf, ondanks het verschil in oriëntatie?

Mag ik uit mijn band met de Ene wellicht de kracht halen

om iets van Gods Liefde naar mijn naasten uit te stralen?

Daarin faal ik vaker dan ik zou wensen.

Niet te geloven....ik ken méér van die falende mensen.....!

Ik bèn en blijf Rooms-Katholiek.

Heeft de Kerk iets tegen mij? Dan is dat háár problematiek!

Gesteund door mijn lieve God ga ik mijn levensweg, frank en vrij!

Daarop lopen mee: mijn lieve vriend, mijn familie, mijn vrienden! Zij maken mijn leven blij!

En als ik lees in de Bijbel: “Wat geen menshart kan bevroeden,

heeft God bereid voor hen, die zich met Zijn Liefde voeden”:

tja, dàn weet ik het zéker, ik heb mij niet vergist.

Dáárom ook is mijn levensmotto: “Optimist tot in de kist!”

Het is toch **niet te geloven** !!

2.4 Ik ben gebleven

Johan

Ik ben van voor het midden van de vorige eeuw. Een respectabele leeftijd. Als je daaruit een conclusie trekt: vast iemand die als homo geen plek gevonden heeft in de kerk, dan heb je het mis. Ik ben opgegroeid in een gereformeerd (synodaal) gezin. Al jong wist ik dat ik anders in elkaar zat dan mijn vriendjes.

In mijn pubertijd heb ik heel bewust gekozen om bij God te willen horen.

Kort daarna ontmoette ik iemand waar ik mij mee verbonden voelde. Het klikte. Wij sloten vriendschap en kregen later een relatie. Meer dan 30 jaar hebben we lief en leed gedeeld. Begin jaren negentig is hij overleden aan een hartstilstand.

De eerste ± 25 jaar woonden wij apart. We kwamen 2 à 3 keer per week bij elkaar, en in de weekends. Hij was actief in zijn kerkelijke gemeente en ik in de mijne. Zonder noemenswaardige problemen.

Toen ik in de jaren zeventig gevraagd werd als ouderling heb ik gezegd dat ik een “rare” was. Ik ben twee keer gedoopt. De doop als kind is voor mij heel waardevol en als volwassene kon ik heel bewust zelf kiezen voor God. En ik had een relatie met een vriend. Maar voor geen van tweeën maakte ik reclame. Beide ‘afwijkingen’ waren geen bezwaar voor de kerkenraad. Zo ben ik drie keer ouderling geweest in de kerkelijke gemeente waar ik vanaf mijn geboorte bij hoor.

De laatste 5 jaar van het leven van mijn vriend hebben we samengewoond. De begrafenis na zijn overlijden en alle contacten met wederzijdse familie, vrienden, de predikant en gemeenteleden verliepen goed. Hartverwarmend. Ik mocht er zijn. (Al wisten ik en zij niet goed of ik weduwe of weduwnaar geworden was.)

Toen kwam binnen onze kerkelijke gemeenschap het gesprek op gang over het (in)zegenen van homorelaties. Ik ben 2 à 3 maanden

**Je hebt
je eigen geloofsweg
te gaan
met God,
je bent
verantwoordelijk
voor je eigen leven**

bijna dagelijks benaderd door voor- en tegenstanders. Werd haast doodgeknuffeld. Maar heb mij nog nooit in mijn leven zo gediscrimineerd gevoeld als homo. En dat vooral door de (fanatieke) voorstanders. Tegen de predikant heb ik gezegd: “Als dit 30 jaar geleden gebeurd was, dan was ik gillend de kerk uitgerend. Nu ben ik hopelijk volwassen genoeg om ook dit mee te maken.” Ik ben, ondanks dat ik homo ben, tegen het (in)zegenen van homorelaties in kerkelijk verband. En dat werd mij niet in dank afgenomen. Voorstanders accepteerden mijn verhaal niet of nauwelijks. Tegenstanders hadden iets van: zie je wel, zelfs homo’s denken daar genuanceerd over.

Voor de voorstanders probeerden erg lief te zijn. Me ruimte te geven. Maar zij hadden geen idee en wilden geen weet hebben van ‘de strijd’ van een gelovige homo. Je hebt je eigen geloofsweg te gaan met God en je bent verantwoordelijk voor je leven en dat is niet altijd even makkelijk. Je kiest niet zomaar voor een bepaald leven. Alles werd gebagatelliseerd en ‘goed’ gepraat. Daar voelde ik mij als gelovige onvoorstelbaar door in de kou gezet. Niet gerespecteerd. Ik hoef niet ‘goed’ gevonden te worden. Maar wil mijn weg – en in het verleden wilden wij onze weg – gaan met God. Ieder afzonderlijk en samen ruimte zoeken. Een weg vinden als gelovige homo; niemand heeft dat ten volle begrepen.

Nu zijn wij weer enkele jaren verder. Ik ben gebleven. Bij de zegening van het eerste homohuwelijk in onze gemeente was ik aanwezig. Zowel in de kerk als op de bruiloft. Ik heb hen van harte gelukgewenst. Als ik ouderling geweest was zou ik (indien nodig) ook dienst gedaan hebben. Ik doe nog steeds allerlei vrijwilligerswerk binnen de PKN-kerk.

Mijn ervaring van toen is echter wel de reden waarom ik waarschijnlijk nooit meer ouderling wil/kan zijn. ‘Goed’-praten is voor mij geen basis van gemeenschap. Wel het elkaar accepteren en respecteren van de weg die je gaat met God. Voor een mens (homo of hetero) loopt die weg niet over rozen die de mensen voor je uitspreiden.

**Ik heb
een heerlijke
mengeling van
geloofsbelevingen
en ervaringen
meegekregen**

**En zo is mijn geloof
een mooi gekleurd
geheel**

2.5 Een andere kerk, één geloof

Erica Bos

Na mijn jeugd in een dorp met een 'standaard' gereformeerde kerk kwamen mijn ouders en ik in een lossere gereformeerde kerk in een groter dorp 4 kilometer verderop. Een verademing. Een plek om te groeien, me op mijn plek te voelen en zelfs de openheid te vinden bij de leider van de catechese om te vertellen dat ik lesbisch was.

Ik ging uit huis en kwam bij een baptistengemeente terecht. Heerlijk met al die opwekkingsliederen en een nieuwe manier van geloof beleven. Mijn evangelische studentenvereniging Ichtus sloot daar goed bij aan. Helaas kwam uit een besluit bij deze studentvereniging, na veel discussie, dat mensen met homoseksuele gevoelens niet in bestuur of kringleiding konden meedoen. Hierdoor ervaaarde ik dat de vrijere manier van omgaan met kerk en geloof niet voor alles gold in evangelische kringen. Dit heeft me gelukkig niet weerhouden om na een verhuizing te gaan kerken bij een evangelische gemeente. Een fijne, leuke tijd. Ik voelde me thuis, het was gezellig, men keek naar elkaar om, de preken waren lekker praktisch.

Wat ik echter vanaf het begin wist: als ik met een vriendin aankom, krijg ik hier waarschijnlijk geen gehoor. Het gaf me niet, want het was voor mij niet nodig mij uit te laten over mijn geaardheid. Toch kwam het moment dat het voor mij wel belangrijk werd. Ik wilde me meer laten kennen, ook mijn lesbisch-zijn laten kennen. Eerst moest het bij mij zelf wennen. Ik moest me eigenlijk al een beetje losweken van de gemeente, want ik wist dat het voor mij niet mogelijk was om te blijven als ik niet zou worden geaccepteerd. Op een gegeven moment heb ik het verteld aan een leider van de gemeente en inderdaad was dit niet positief. Niet dramatisch, geen ruzie. De reactie was zoals ik had verwacht, maar het was toch een teleurstelling: Ik zou bepaalde taken niet mogen uitvoeren en me open moeten stellen voor gesprekken om mijn geaardheid te bespreken. Het hele proces van mijn voornemen en

het echt weggaan bij de gemeente nam een jaar in beslag.

En ik vond een nieuwe kerk! Een PKN-gemeente die open is en naar anderen omkijkt, met liturgisch fijne diensten en waar homoseksueel zijn geen issue is. Ik heb het erg naar mijn zin en ik verwacht hier nog een tijd mijn geloof te kunnen beleven. Ook ben ik diaken en doe ik andere activiteiten binnen de kerk.

Kortom, ik heb een heerlijke mengeling van geloofsbelevingen ervaren en meegekregen. Overal zijn manieren die me aanspreken en zo is mijn geloof een mooi gekleurd geheel.

2.6 Ik en de kerk?!

Anneke

Een beknopte samenvatting van mij:

Studente geneeskunde in Rotterdam met een interesse in psychiatrie. Geïnspireerd door bevlogen mensen als bisschop Tutu en vrijzinnige denkers als ds. Hendrikse. Actief in de PKN-kerk in het dorp in Zeeland waar ik opgroeide en nog vaak kom. Lid van de liturgiecommissie van een oecumenisch jongerenweekend voor jongeren van 18-30 jaar. Homojongeren-organisator binnen het CHJC, activiteiten organiseren voor jongeren 30-.

Tijdens mijn studie geneeskunde ontdekte ik dat ik op vrouwen val. Vooral het voor mijzelf zekerheid proberen te krijgen over gevoel, dat moeilijk te benoemen is vond ik lastig. Toen ik eenmaal 'besloten' had mezelf dan maar zo, vrouw die houdt van vrouwen, te omschrijven gaf dat zo'n rust dat ik weer rustig kon slapen. Dat is bij mij vaak een teken dat het een goed besluit is.

Ik heb nooit moeite gehad met geloof en op vrouwen vallen. Van huis uit kreeg ik mee dat geloven vooral zit in het voor elkaar klaar staan en God in mensen zien, en dat zijn nu nog steeds belangrijke pijlers van mijn geloof.

De bijbel is een boek van verhalen van God en mensen, geplaatst in een bepaalde cultuur en tijd. Je kunt niet alle regels, bijv. uit Deuteronium, zomaar uit hun tijd en context halen en in een hele nieuwe situatie plaatsen en zeggen dat het precies over die nieuwe situatie gaat.

Na een tijd kwam toch weer de onrust, ik moet het vertellen...

Eerst had ik altijd bedacht: het is zoiets normaal, ik vertel het pas als ik echt verliefd ben en dan moeten ze dat maar zo nemen. Maar zo werkt het toch niet, je wilt toch wel graag zeggen en delen wie je mooi vindt, wie je graag zou vinden als partner.

**Van huis uit
kreeg ik mee
dat geloven vooral zit
in het voor elkaar klaar staan
en God in mensen zien,

en dat zijn nu nog steeds
belangrijke pijlers
van mijn geloof**

Ondanks dat ik een heel ruimdenkende vriendengroep en familie heb, voelde ik toch een drempel om mezelf kwetsbaar op te stellen, die moest ik overwinnen voordat ik ging vertellen dat ik op vrouwen viel. Eigenlijk heeft elke coming-out vaak mijn band met familie en vrienden alleen maar versterkt en directe negatieve reacties heb ik niet gehad.

In onze eigen kerkelijke gemeente was, een paar jaar voordat ik mijn lesbische gevoelens bij mezelf erkende, een inspraakronde geweest over hoe we zouden omgaan met homoparen in de gemeente. Dit was bewust voordat het besluit en de discussie over personen in het bijzonder ging. Omdat gelijke behandeling en respect dingen zijn die voor mijn van groot belang zijn, ben ik teruggekomen van mijn kamer in de stad om toch bij deze avond te zijn. Er bleek weinig opkomst, niet vanwege tegenstand, maar juist omdat het geen probleem was. Het zegenen van relaties van mensen verbonden met onze kerk, het actief meedoen in de kerk kan ook voor homo's. Ook bij het zoeken van een nieuwe dominee mocht het geen probleem zijn, ik ben blij dat ik bij die kerk hoor. Ik weet niet of ik me nog op mijn plek had gevoeld in de kerk als dit besluit anders was uitgevallen.

Op dit moment heb ik geen partner, dus is het houden van vrouwen in plaats van van mannen niet zichtbaar, maar ik verwacht geen problemen als ik met mijn lief in de kerk zou komen. Als ik iemand zou vinden met wie ik het aan zou durven om bij elkaar te blijven, zou ik het erg fijn vinden om mij daar ook voor uit te spreken in de kerk, voor gemeente en God.

3. In de praktijk

Mocht u actief in uw gemeente aan de slag willen met het thema, of heeft u nog vragen over “homoseksualiteit en geloof”, dan willen we u graag op een aantal informatiebronnen wijzen die dieper op deze zaken ingaan.

U zou bijvoorbeeld een avond kunnen organiseren met een spreker. De brochure van de PKN “Hebben zij uw zegen?” (zie kopje Brochures) geeft u hier meer handreikingen voor.

3.1 Meer informatie over homoseksualiteit en geloof

Links

- www.chjc.nl: Vereniging van Christelijke Homo's, Lesbiennes en Biseksuelen. Op deze site vindt u onder “De Verdieping” achtergrondinformatie over bijv. bijbelteksten.
- www.contrario.nl: Vereniging voor homo's en lesbiennes in de Gereformeerde kerken.
- www.holyfemales.nl: Ontmoetingsplatform voor religie & homo- en biseksualiteit voor vrouwen uit alle christelijke stromingen.
- www.lkp-web.nl landelijke koepelorganisatie op het terrein van geloof, kerk en homoseksualiteit. Hier vindt u ook meer informatie over het Werkverband van Homotheologen en het Werkverband van Katholieke Homopastores.

Brochures

De PKN heeft 2 brochures uitgegeven. Deze zijn onder andere te bestellen via www.pkn.nl:

- “De kaarten geschud? Homoseksualiteit en ambt”. Dit betreft een handreiking voor als er in een gemeente vragen zijn bij het beroepen van een homoseksuele predikant(e).
- “Hebben zij uw zegen? Handreiking voor het gemeenteberaad over het zegenen van andere levensverbintenissen dan een huwelijk van man en vrouw” (najaar 2007).

Beide brochures, voorbereid door de werkgroep Homoseksualiteit, Ambt en Kerk, bevatten een uitgebreide literatuurlijst voor verdere oriëntatie.

Caritas

Caritas is een groep voor gelovige ouders met kinderen die holebi-gevoelens hebben; een groep waarin in alle eerlijkheid en kwetsbaarheid gedeeld kan worden wat dit lastig en mooi maakt. Meer informatie op www.praatgroepcaritas.nl

Sprekerslijst

Als u op een avond graag een spreker wilt die wat meer op de theologische aspecten van homoseksualiteit en geloof kan ingaan kunt u een beroep doen op de volgende personen:

Dhr. E. de Fouw, Den Haag

070-388 9515, erwindefouw@wanadoo.nl

Ds. K. van der Horst, Amersfoort:

033-472 7783, keesvdhorst.elpred@tiscali.nl

Mevr. Ds. B. van Litsenburg, Eindhoven:

040-213 6896, 040-213 6897(fax), bvanlitsenburg@hotmail.com

Ds. G. H. ter Maat, Wierden:

g.h.ter.maat@hetnet.nl

Mevr. Ds. C. Sloots, Amsterdam:

020-622 9247, 06-1482 6607, ichtus7@zonnet.nl

Ds. H. van Solkema, Laren:
0573-401 316, h.v.solkema@hccnet.nl
Ds. G. W. van der Werff, Bovensmilde:
0592-420 341, 3werff@planet.nl

Handreiking

In het algemeen willen we nog een handreiking doen voor pastorale gesprekken, voortgekomen uit de ervaring van CHJC-leden.

Als iemand op zijn of haar zoektocht naar de eigen seksuele identiteit aanklopt bij de predikant of ouderling, zoekt diegene een luisterend oor. Op deze zoektocht komen vragen en onzekerheden naar acceptatie van zichzelf en de relatie met God naar voren. De vrager weet vrijwel altijd hoe de eigen geloofsgemeenschap over het 'anders zijn' denkt en vraagt om pastorale zorg in de vorm van erkenning van zijn vragen en mogelijk structuren van zijn/haar gedachten.

Colofon

Uitgave:

© 2008 CHJC, Vereniging van Christelijke Homo's, Lesbiennes en Biseksuelen, www.chjc.nl, info@chjc.nl

Niets uit deze uitgave mag worden mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgeefster.

Aan dit boekje werkten mee:

Erica Bos

Manuel Don

Ems van Ewijk

Fenneke van Hasselt

Minus Jentink

Adriaan van Klinken

Arie Kok

Jenny Marskamp

Liesbeth Timmers

Pieter Veenstra

Pauline Verheule

Vormgeving: Thom Hiemstra

Druk: Van der Linden Druk bv., Geleen

vereniging van christelijke homo's, lesbiennes en biseksuelen

Postbus 14722
1001 LE Amsterdam
www.chjc.nl